

Izhaja 1. in 16. dan
vsakega meseca.

Velja za celo leto 3 gold.
za pol leta gold. 1,50.

Vredništvo, opravištvostvo:
Krakovski nasip št. 10.

Ljudski Glas.

Inserati: Polt-vrsta, ako
se 1krat tiska 5 kr.,
2krat 4 kr. in ako se 3krat
ali večkrat tiska 3 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Na nefrankirana in pisma
brez podpisa se ne ozira.

2. številka.

V Ljubljani dné 16. januvarija.

II. leto 1883.

Gospodarstvo na Francoskem.

Ni zastoj, da judovski listi umrlemu Gambetti tako slavo pojo, saj on je največ pripomogel, da je prišla za jude na Francoskem zlata doba.

Francoski republikanci so v tesni zvezi z Rothschildi in družimi krščenimi in nekrščenimi kapitalisti, kateri si svobodno žepe polnijo s svojimi manévri na borzi. V obče se misli, da je Francoska silno bogata, da tam denar kar na cesti leži in da so njene finance v izvrstnem stanu. Vprašanje pa je, če ni ta glas o francoskem bogastvu umetno narejen. Tudi pri nas so pred „krahom“ ali denarnim polomom toliko in tako dolgo vpili o gospodarskem napredku, dokler ni prišel osodepolni polom, ki je požrl toliko (1000) milijonov ljudskega premoženja, ki se je zgubilo v judovske žepe. S takim vpitjem ljudem „korajžo“ dajejo, da bolj pridno kupujejo razne delnice in papirje. Vsako leto ima francoski državni račun okoli 100 milijonov primanjkljaja. Tedaj gospodarstvo ne more tako izvrstno biti. Pri teh 100 milijonih pa niso še v računu naštet drugi milijoni, ki se rabijo za gradnje železnic in družih javnih stavb.

Herrman Kuhn je spisal knjižico o razmerah na Francoskem, katera nam razkazuje strahovite reči.

Borzijanci grdo slačijo vso deželo. Da bi pa pozornost od sebe odvrčali, ščujajo ljudstvo na duhovščino in vero; vse je tako, kakor je bilo pri nas pred letom 1873. Nekdo je preračunal, da so borzijanci že pod tretjim Napoleonom vsako leto do 1200 milijonov frankov ljudem iz žepov pokradli. Zdaj je pa ta svota še veliko večja, ker je Rothschild pravi francoski kralj in se nema nikogar bati. Skoro vse, kar si francosko ljudstvo prihrani, roma tem ljudem v žepe, kajti ljudstvo nalaga prihranjeni denar na tiste delnice, ki se mu s toliko reklamo ponujajo. Kaj bo, če ti papirji kedaj vso vrednost zgubijo, kakor se je na Dunaji zgodilo?

Pravih odločujočih in merodajnih borzijancev ni dosti čez sto. Ti imajo vso oblast in ves denar v rokah, delajo cenitve za vse državne in privatne papirje, imajo večino v državni banki, se igrajo z milijoni in milijardami, naredé dragino, če se jim zljubi, postavljajo in odstavljajo ministre.

Kmetom in obrtnikom izmolzejo ves denar, potem ga pa morajo ti za visoke obresti pri njih iskati. Med ljudstvom je denarja le pičlo, torej se mali človek skoraj ganiti ne more, po kasah kapitalistov pa ga je toliko nakupičenega, da ne prinaša nobene prave koristi. Pri nakupu železnic za državo profitirali so borzijanci 250 do 300 milijonov. Najprej so po svojih časnikih železnice v tako slabo ime spravili in jim tako slabo prihodnost obečali, da se je vsak skušal takih delnic znebiti, in padle so delnice od 260 na 40 in 20 frankov. Ko so bile delnice enkrat tako po ceni, kupili so vse delnice in jih potem državi za celo vrednost 260 frankov prodali. Tako so pri vsaki delnici čez 200 frankov zaslužili. — Država je delnice se vé da preplačala, pa taka uljudnost se že naredi, če sta minister in borzijanec dobra prijatelja! Ministra nič ne boli, ampak le kmeta in obrtnika, ki morata take železnice z davki zdrževati.

Gambetta pa je vse te lumparije dobro vedel, in tudi drugi ministri in mogočniki francoski za to vedó, pa jim je prav, ker si pri tem svoje lastne žepe krpajo. Kako dolgo pa bo trpelo tako gospodarstvo? Že v kratkem času zna priti strašen polom, če se ljudstvu prej oči ne odprejo! Bontoux in Fedra so za 5 let zaprli, ker sta sleparila z delnicami, sami sebe pa ne vidijo! Pa saj Bontoux niso zaprli za to, ker je bil slepar, kar so sami, ampak za to, ker se je predrznil zoperstavljati se denarnemu kralju „Rothschildu“.

Bontoux je svojo kazen zaslužil, pa prišel bo tudi čas za njegove nasprotnike enkrat sodni dan. Bojimo se le, da bo tudi veliko nedolžne krvi teklo, ako se na Francoskem vsled nezdravih razmer kaka nova prekucija prične.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Ako je človeku dejansko življenje grenko, trudapolno, neprijetno, tedaj se rad zapre v svojo kamrico, v samoto, prižge si lulo in jame si zidati zračne gradove, zamisli se v ideale, slika si cvetlice na strop in venča sebi in narodu prihodnje dni z najlepšimi rožami. Kdor je pravi rodoljub, misli vedno prej na narod, ko na sebe, dostikrat zanemarija pri tem svojo lastno korist in zavoljo svoje revščine zapade potem zaničevanju laži-narodnjakov. Veliko nam Slovencem še primanjkuje, prej da dospemo na stopinjo omikanih narodov; vse premalo se goji pri nas še vednost in umetnost. Največi dve oviri pri tem ste nam pomanjkanje denarjev in pomanjkanje delavnih moči.

Naša „Matica“ sicer še ni znanostna akademija, vendar ima tisto jedro v sebi. Za umetnosti pa je pri nas še slabo skrbjeno. „Glasbena Matica“ sicer si mnogo prizadeva v glasbeni umetnosti, pa nema dovolj gmotne podpore. Ravno taka je z „Dramatičnim društvom“. Slikarskega in risarskega, pa podobarskega društva še sploh nemamo. Imamo pa več pevskih društev.

Moja misel je ta, naj bi naša „Matica“ vse te pisateljske in umetniške moči v eno telo združila in se preustrojila v:

Slovensko akademijo znanosti in umetnosti.

Ta akademija bi se razdelila na več odsekov:

I. Odsek za znanostno literaturo.

Ta bi skrbel za vednostne spise in jih dajal na svetlo. Razdelil bi se zopet na več pododsekov, kakor: a) zgodovinski pododsek, b) jezikoslovni pododsek, c) pododsek za naravoslovje, d) bogoslovni pododsek, e) pravoznanski pododsek, f) pododsek za matematiko in zvezdoslovje, g) pododsek za tehnične vednosti i. t. d.

II. Odsek za leposlovno literaturo, ki bi gojil pesniško in drugo leposlovno literaturo.

III. Glasbeni odsek, ki bi k sebi potegnil „Glasbeno Matico“ in pevske društva, ter se raz-

Zabavni del.

Očetove škornje.

Humoreska. — Spisal Sr. Magolič.

(Dalje in konec.)

Tako sva sedela po zimi z očetom vsak v svoje misli vtoplejena v dolgočasnej sobi. Pri vsej tej štedilnosti pa so moje škornje dobile vendar le luknjo, pri kateri mi je radovedno gledal zmrzli palec v beli zimski dan. Tedaj pa je skrbni oče prevedel, da jih bo treba zakrpati; izročil jih je toraj čevljarju zabičevaje mu, da jih izgotovi do pravega časa, kajti fantu bo treba iti v šolo. Prišel pa je čas šole, a čevljarja se škornji nij bilo od nobene strani in uže sem se posmehoval v lastno pest, meneč da bodem ostal za pečjo, ko se oglasi oče raz svojega sedeža, kazaje na veliko stensko uro in na svoje vpraške škornje.

To je bil žalosten trenotek za mé. O, ko bi videli, kako debela solza prilezla mi je iz očesa, smilil bi se vam v srce, prav globoko v srce. Toda očeta nij ganila ta solza niti trditev moja, da ne gré, da ne morem hoditi v njegovih škornjih, da so mi preveliki. Vse to je previdni

oče malenkostno prezrl ter segel s svojo desnico tija za peč, prav za moj hrbet, po dolgo tanko brezovko, katera je uže tolikrat premerila vse vprek moje hrbtišče in vso prednjo in zadnjo stran kratkega telesa. Tedaj pa je opazilo moje objokano oko pretečo nevarnost in kakor bi trenil skočil sem s svojega sedeža in kar naravnost v škornje. Potem pa je šlo pri durih, po stopnicah, po ulicah in dalje proti šoli kakor burja, tako da bi nijkedar ne prisojal tem orjaškim škornjam jednake priročnosti. Se vé, da je nastal v šoli velikanski krik in vrišč pri mojem vstopu, vsega tega pa so bile krive edino le očetove velikanske škornje. Kakor mravelj gnjetlo se je okolu mene porednih pritlikavcev. Vse me je gledalo, vse se je smijalo, dokler me nij rešila, kakor po navadi, moja neprecenljiva bistroumnost iz zadrege. Kakor bi trenil imel sem škorenj v roci, s katero sem neusmiljeno udrihal po trdih bučah porednežev, da so begali in se skrivali kakor brez uma pred mojim resnim od jeze nekoliko zarudelim obrazom. Tedaj pa sem dejal, da je vendar le bolje, ako so škornji nekoliko bolj prostorni, sicer bi mi ne šlo vse to tako vrlo urno iz-pod rok in Bog vedi kake priglavice bi še imel s temi sitneži. Toda kmalu mi je prišla na um prislovica: „Ne hvali dneva

pred večerom!“ kajti nekoliko trenotkov potem smo uže morali stati pred strogim učiteljem, ter poslušati grozno kazen, katera se nam je kar po paragrafi predavala.

Tako smo presedeli dve uri in jedno v nameček po učiteljevem ukazu na trdih šolskih klopih premišljevalje svojo osodo; potem pa nam je prisvetil zopet čas zlate svobode. Še jedenkrat nam je prebral šolske postave od besede do besede, iz mej katerih je posebno povdarjal: „Pred šolo in po šoli obnašaj se spodobno!“ potem pa smo jo popihali iz tesne, neprikladne sobe na čisti zrak.

To je bilo zopet veselje; tedaj smo si hiteli odškodovati dolgočasno bivanje v zaduhlej šolske sobi pred obličjem resnega učitelja. Kaj nam je bila mari vsa šolska postava in vse žuganje; kedo bi mislil na vse to v obližji očetovih škorenj in mojem; vsaj nam nij bil nihče za petami s palico in ko bi tudi bil, bi ne ukrotil in ne pomiril te živahnosti.

Dolgo sem se tudi jaz zabaval ter smešil samega sebe, toda vse te zabave je bilo konec, ko sem ležal v snegu ter čutil na svojih plečih še več družih mladih kosti in mesa v svojih škornjih. Tedaj sem se dvignil ter grabil okolu sebe z rokama po laseh, kakor utapljavac po

delil v a) pevski pododsek, b) godbeni pododsek, c) pododsek za cerkveno petje in godbo.

IV. Odsek za slikarstvo in podobarstvo, ki bi se razdelil v a) risarski, b) slikarski, c) podobarški, d) tiskarski in kamnopolni pododsek.

V. Dramatični odsek, ki bi se razdelil v a) pododsek za dramatično literaturo, b) pododsek za igrokazne predstave.

Občni zbor bi volil skupnega predsednika akademije, vsak odsek pa bi volil iz svoje srede enega podpredsednika; tako da bi bil en predsednik in pet podpredsednikov. Vsak podpredsednik bil bi ob enem predsednik svojega odseka. Vsak pododsek naj bi volil svojega načelnika iz svoje srede, in vsi ti načelniki bili bi ob enem odborniki cele akademije. Ta odbor, obstoječ iz 1 predsednika, 5 podpredsednikov in 16 načelnikov, toraj iz 22 odbornikov, volil bi iz svoje srede še skupnega blagajnika in skupnega tajnika in določil iz peterih podpredsednikov tistega predsednikovega namestnika, ki ima predsednika akademije namestovati, ako bi bil ta zadržan.

Stroški za razne odseke bi se pokrivali iz skupne blagajnice; vsak podpredsednik pa naj bo ob enem blagajnik svojega odseka; zato bi se podpredsedniki lahko tudi imenovali „gospodarji“ in bi se le tistemu „gospodarju“, ki ima predsednika nadomestovati, rekalo „podpredsednik“.

Ako bi se potreba pokazala, zna si vsak odsek postaviti svojega lastnega tajnika; vsi ti „podtajniki“ pa bi bili podložni „glavnemu tajniku“ cele akademije. Ker bi se morali zavoljo informacije tudi ti „podtajniki“ v odbor poklicati, zato bi se odbor pomnožil za 5 odbornikov, in bi štel potem 27 odbornikov.

Naredili smo že toliko napredka, da bo treba moči razdeliti in organizirati, zato prav toplo priporočim ta svoj predlog vsem merodajnim rodoljubom, ker se od njega nadejam lepšega in veselejšega napredka v vseh strokah znanosti in umetnosti.

Naj živi toraj prihodnja slovenska akademija znanosti in umetnosti!

Izvirni dopisi.

Z Beneškega. „Pač grenko tamkaj spanje spé“ poje naš vrli pesnik Gorazd. Meni se vse zdi, kakor da bi ta pesnik, gledajoč iz naših beneško-slovenskih gora pod se na friulsko planjavo, kjer so nekdanj živeli Slovenci, govoril v svoji pesni „Glas vetrov“ (Ljub. Zvon I. II., zv. 12.) o nesrečni beneški Sloveniji. Pesnik pravi o vmrljih slovenskih očakih, da spé grenko spanje

rešilnih vejicah. Kmalu pa so bile roki preslabi ukrotiti in odbiti toliki napad; poslužil sem se toraj tudi nog, ter bral okolu, akopram le brez vspeha. Pa, joj! Najedenkrat ugledam očetovi škorenj v bližnjem okni, jaz pa sem stal kakor poparjen, držeč bošo nogo kvišku, ter strmel nad nezgodo očetove škornje in ubitega okna. Potem pa sem ubral pot pod pete ter bežal domov za gorko peč, kajti velika nevarnost mi je pretila.

Na vseh udih se tresoč sedel sem za peč, er čakal, da me obišče začasni lastnik očetove škornje; toda dotični lastnik čakal je tudi na me, meneč da bodem lastnovoljno prilezel v njegovo past. O, kako se je motil siromak. Moja glava je bila preumna, da bi kaj jednacega storila. Molčal sem in čakal očetovega glasu, kateri je imel sedaj, pa sedaj priti do mojih ušes, kar se je tudi res še celó prekmalu uresničilo.

„Kje imaš škorenj?“ dejal je oče nekako bolj ostro, kakor je bila sicer navada, ter stopil bliže mojega zatišja. Pa jaz sem molčal ter se zmuznil še bolj za peč, kajti mislil sem, da je molčanje tudi odgovor in še celó najboljši, previdnost pa tudi nikdar nij škodovala.

Tako sva se ogledovala nekaj časa z očetom, jaz sè slabo vestjo, oče pa sè slabim na-

ondi, kjer se sedaj tuji rod šopiri; a meni se zdi, da še grenkeje spanje spé sedanji Slovenci, kateri živé v onih friulskih pokrajinah, ki niso še potujčene v pravem pomenu te besede. Žalostno je za rodoljuba videti, kako se polagoma izgubljajo pred laškim življenjem, ki dere z vso silo naprej in ne najde nikogar, da bi se mu zoperstavljal. Ubogi Slovenci! Njih narodnost je brez vse veljave; njih narečje nima nikakoršnih pravic; njih šole so popolnoma italijanske, tako da je v njih prepovedana slovenščina; z eno besedo oni so prištetí Lahom in ž njimi ravna jo povsem kakor z Lahi. Vlada skrbi za njih poitalijančenje, in k temu jej služi posebno šola, kakor pravi v neki svoji brošuri sam F. Sala, nekdanji šolski nadzornik Šentpeterskega okraja. Kaj pa delajo zatirani Slovenci? Poitalijančujejo se! Vsak, kdor je kaj omikan (kakor duhovniki, učitelji in dijaki), taji svojo narodnost, svoj jezik in se okleplje z obema rokama tujščine. Zasmehujejo one bele vrane, ki se kdaj spomnijo, da niso italijanskega pokolenja ter širijo tuji življ v veliko škodo slovenščini. — Prosto ljudstvo skrbi za svoje živilo; vse ostalo naj gre kakor hoče. Nima pojma o narodnosti. V govoru mu je dovolj, da se med seboj razume. Kjer se dobi tuja beseda, dobro došla; laška reč dobra reč; kdor več laških besed zna, več velja. Srce boli, videti kako se pošteno slovensko narečje vmika nekemu družemu jeziku, ki obstoji iz slovenskih in laških besed, v čudno mešanico spojenih, ali pa celo laščini. Res je, da tako zlo se ni še povsod razširilo, ali s časom gotovo prodere tudi v one kraje, kjer se še dobra slovenščina govori, ako se ne pobiljšajo na kak način sedanje razmere. To pobiljšanje je večinoma odvisno od duhovščine, katera bi mogla veliko koristiti slovenščini, posebno v cerkvi. Ali žal! prav duhovščina širi pot laščini s tem, da v svoje govore vpleta laške besede in celo slovenskemu ljudstvu v laščini pridiguje. To poslednje se godi marsikje pod Tarčentskim okrajem (distretto di Tarcento), kjer se je slovenščina že tako izgubila, da je jo težko zopet oživiti. V Šentpeterskem okraju (S. Pietro degli Slavi, ali pa, kakor hočejo sedanji Italijani — S. Pietro al Natissone) se govori še dobro slovenski, in še dolgo bi se govorilo in morda še za nimar, ko bi hoteli duhovniki. Ko bi se narodna zavest mej duhovščino razširila, potem bi bilo že dobro. Ali kaj! vsi oni, kateri se v resnici počutijo prave Slovence, ki se kaj zanimajo za slovenščino in se, kolikor je možno, ogibajo tujščine bodisi v cerkvenih, bodisi v privatnih govorih, vsi oni bi se mogli na prste ene roke sešteti. Eni so nevtralni, bodi Lah, bodi Slovenec, njim

menom, dokler nij končalo to neprijetno stanje še ostreje vprašanje. Jaz pa sem molčal in molčal. Toda ta molk, kakor se je videlo, očetu nij bil nič kaj po volji, kajti roka se je pričela zopet stezati. Tedaj pa sem se ojačil ter dejal, domislivši se jedinega izgovora, kateri me more rešiti iz zadrege: „Oče, izgubil sem ga, morda ga kmalu kedo prinese ali ga pa sam najdem; za sedaj pa potrpite ter obujte moje, ako vam je ljubo!“

S to svojo prijaznostjo pa sem zatrosil ogenj v streho. Kakor blisk švigala je neusmiljena brezovka po zraku in treskala v moje ubogo, od samih treskov uže neobčutljivo hrbitišče. Niti govoriti nij bilo časa. Kar kadilo se je in iskre so se kazale. Pa mati, dobra mati, prihitela je iz kuhinje na pomoč, ter branila s svojim krilom edinorojenca, za kar je po naključji prejela mesto mene nekoliko uže omagujočih udarcev.

Dolgo je uže tega, jako dolgo, vendar nijsem videl še dotične škornje, a spomin mi budi z materjo vred v prsih, žalosten, nepozabljiv spomin na „očetove škornje.“

je vse jedno. Drugim so pa narodnost, rodoljubje, čista slovenščina i. t. d. prazne besede, bedarije; in Bog obvaruj govoriti ž njimi o takih rečeh. Dobro vem kako so pri neki priložnosti, ko se je čitala neka pesen v čisti slovenščini, ali, kakor rečeno na Beneškem, v krajinščini, dobro vem kake obraze so nekteri napravili in kako so vpili, da je to srbski, ruski, da tega nečemo i. t. d.

Sicer se pa ni čuditi, da tako stojé reči; to je tako rekoč naravno, ako se pregledajo razmere in okolščine, v katerih se znajdemo na Beneškem. Saj sem že rekel, da Slovenci so štetí za Lahe. Kdor se želi šolati, šola se mej Lahi, v laškem duhu. O svojih bratih, avstrijskih Slovenceh, o njih idejah, o njih literaturi nič ne znajo, ker ni nobenega, da bi jih v tem poučil. Mnogi ne vidijo slovenskih knjig skoraj celo življenje, ali pa ko bi jih tudi videli, ne marajo za nje, češ saj je še italijanskih preveč. Res je, da je marsikter ud družbe sv. Mohora, ali za kujige, katere dobiva, se malokdaj briga. Samo trije smo naročeni na slovenske časnike (Ljub. Zvon — Kres — Soča); „Slovenska Matica“ nima ni enega samega uda na Beneškem. Še marsikaj bi mogel povedati o temnej strani Beneške Slovenije, ali za sedaj je tega dovolj. Žalostno dovolj! Vendar obupati ne smemo. Ako Bog dá, s časom se vse na bolje obrne. Nadejati se nam je dobrega posebno od bogoslovcev, ako bodo stanovitno poslušali one, ki jih na pravo pot napeljujejo. Potrebno bi bilo, da bi se tudi naši avstrijski brati na nas kaj ozirali in nam pomagali. Ali o tem naj spregovorim drugikrat.

Iz Maribora meseca januarja. (Mesto Maribor in njega posebnosti, ali enome-sečno bivanje Slovencev v Mariboru.) — „Mesto“ — beseda pomenljiva, upapolna in pretresljiva za marsikatero, zlasti mlado človeško srce! V mestu se nahaja véda, znanost, omika, beli kruh, velik in lahek zaslužek; tam so bogatije, veselice, učni zavódi, razne znamenitosti — vse. V mesto sili z kmetov naša mladina, katerim se je jelo v domišljiji sanjati, da ni kaj si bodi, če ostane človek na deželi le kmet, ali sploh delavec, in da je bolje, če je človek „gospod“; v mesto silijo zlasti naše dekleta, ki so že začele malo „okolo sebe gledati“, ter ostajajo tam kot šivilje ali kuharice več ali manj časa, kakor to okoliščine dopusté; pa se navadno ne povračajo same domú. Pojem „mesto“ je za gornjanca dostikrat trd oreh, ki ga obdeluje večkrat v svoji domišljiji, in kakšen naj bi bil človek, ki bi večega ali majhnega mesta si kedaj sam ne ogledal?! —

Hlepenje za znanostjo in tudi drugi nujni pogoji, pognali so meseca septembra pr. l. v mesto Maribor tudi mene, kjer bi naj bil namesto sekire ali motike v roci, raje črke deval na papir, kjer bi naj kmetsko robotost zamenil z mestno oliko, sploh: da bi si pridobil nekaj ónih znanstev, ki bi vtegnile biti za bodočnost koristne. Lagal bi se pa, ako rečem, da sem bil doli došedši prvokrat v mestu, ker sem si ogledal že dvakrat Slovenjgradec, toda med tema dvema je razloček dosti velik. Vsaj nam neka nemška knjižica pové, da šteje okrožje „mesta Maribora“ okolo 17000 prebivalcev, da ima več velicih trgov in množico prostranih ulic. Tam se hvali tudi zdravotna lega mesta, obilica razkošja bližnje okolice, kakor tudi druge mestne stavbene znamenitosti, ki pa nas, hoteče poznati le značaj mesta, le malo zanimiva.

Kakšen vtis da dela na tujca Maribor, naj povzamem iz opisa peresa Otokarja Mokrega*), podanega v 1. številu Pražkega „Slovanskega Zbornika“, II. letnik. On piše:

„Maribor razprostira se po levem bregu Drave in je dosti zalo mestece na deželi s prostranimi ulicami, z obširnimi trgi in zalimi vrtovi. Raznopolisano zelenište v nizkih oknih najavlja nam, da se bližamo navštric jugu, kakor sploh ves tip

*) „Ve vlasti Slovinců.“ — Náčrtky z cest Otokara Mokrého str. 33.

mesta, pojavljajoč se v življenji družbinskem in javnem, nosi (na sebi) prevago južno.

Po dosti starikavem lesenem mostu, s katerega gleda sveti naš rojak (Čeh) v zelene valove burne Drave, dospemo k osamelim mestni četrtini Jožefovo, od koder je z lične, z nizkim grmičjem poraščene višine zali pogled na mesto in okolico. Krog in krog srednje visoki griči, od samega znožja do vrha obsajeni z vinsko trto; samo na jugozahodu dvigajo se kvišku ogromnejši izbežki planinski, pokriti na ogromnih plečah z temnimi lesi a na golih straneh z razrušenimi skalini. Med slikevrednimi griči pa se vijó gadu enako okolo divno zalih letogradov, pokritih s senco akacij in brestov.

Bilo je ravno v nedeljo dopoldne, ko sem, skončavši plašni ogled mesta, stal na tržišči, kjer so se drenjale gnječe kmetskih ljudi. Zvečinoma čvrste postave, tanke, šibke rasti in izrazupolnih lic; zlasti dekleta se ponajajo z svežo, rudečo poltjo, iskrenimi očmi, zdravimi, lepimi zobmi in mično ljubkostjo vsega svojega zmerne pojava.

Žal, da je národna nošnja skoro do cela zginita, zamenivša se v brezpomembni svetoobčni krog; — ostanki nje so tako neznatni, da ne zaslužujejo niti imena; tu in tam samo še ide mimo kaka lepó izšita jopica z snegobelimi rokavi — tu in tam se zaleskne visoki čevlček posebnega vstrojstva na bosej nogi — kakor je to splošna navada kmetskih deklet.

Toliko trdneji pak je zaprta notranjost prostega slovenskega naroda strupenemu duhu tujinstva. Z čudovredno vztrajnostjo se drži v dednih rodbinah in v narodnih odnošjih vživa se običajno le materni jezik.

Celo vsled turobnih dosedanjih razmer napreduje narodna stvar v Mariboru dosti živo. Tukajšna čitalnica razvija veselo delavnost v društvenem in odgojevalnem obziru, in tudi dva časopisa, „Slovenski gospodar“ in „Popotnik“, sta se zarila v tujstvu izpostavljene tla. Energični zastopnik interesov slovenskega ljudstva in tolmač narodne težnje je tukaj dr. bogoslovja g. Gregorčec, kateri je doživel za to dosta neprilichnosti tako od vladujočih krogov, kakor tudi od strani svojega predpostavljene škofa lavantinskega, kateri, naj si tudi je rodod Slovenec, maja se vendar sem ter tje kakor svetopisemski trs vposred obeh vzajemno se ugonobljavajočih prodov.

Iz Stainza na gorenjem Štajerskem, o Božiču 1882. Sprejmi, velečenjeni „Ljudski Glas“ nekatere vrstice tudi iz našega, zna se da nemško obljudenega kraja, kjer pa vendar tudi lepo število nas Slovencev prebiva. Kakor je že v daljnih krajih, kjer naše izdelke kupujejo, znano, eksistuje tu tovarna za žveplenke z imenom „Fl. Pojatzi et Comp.“, imajoča v svojih prostorih večinoma slovenske delavce, iz dolnje Štirskje tu sem dospele. Kakor drugod, uporablja se tudi tukaj dosti ženskih moči; posel, zlasti mladih deklet, je: basati škatljice z žveplenkami, za kar se jim od deset ducatov škatljic plačuje borih 30 kr. Preko petnajst ducatov jih težko katera dnevno nabaše. — Mi možaki pa cepimo lesnino in delamo škatljice, in to v tolikej množici, da se jih dnevno razen nedelje v zabojih cele tri vozove odpelje. Čeravno smo daleč od doma in svojih dragih, rabimo vendar tu med trdimi Nemci svoj materni jezik slovenski, in spoznavajoči se po njem, znamo se tudi enorodci bolje pri svojih ceniti. Tu pa se tudi razvidi, kako se razločuje značaj Slovencev od Nemca. V tem, ko je prvi miroljuben, tih in delaven, ponajša se na úmu le malokedaj nebolan Nemec z robotostjo in surovim obnašanjem, in to ne le do svojih tovarišev, marveč tudi do naprejpostavljenih. Eden od naših ravnateljev (direktor) je sicer slovenske krvi ter govori tudi naš jezik, in ne le ta, marveč tudi njegov združni tovariš želita, kolikor več Slovencev v tovarno spraviti, da bi s tem dala Nemcem priliko, kje drugje prodajati svojo zagovednost. Tako se marljivemu in tihemu Slovincu tudi zunaj mej skazuje čast! Največa ne-

prilichnost je, da je vse, kar nam v brano treba, ne vemo iz kakšnega namena do nas, tak silno drago. Vsaj ne bivamo daleč od železnice, ki veže kraj s krajem, vendar moramo vse tako skopo plačevati, da nam čez hrano ne preostaja dosti. Šest krompirjev velja že sedaj 5 kr. — Kje so oni, ki kričé: živelo svobodno oderuštvo! da ne vidijo našega bornega položaja, naših solz?! Kdo jih provzročuje, sodijo lahko čitatelji sami. —

Od nemške meje. Namen vašega lista je dober, pomagati trpečemu narodu, na katerega se v sredi ljutega boja političnih strank rado, prerado pozabi. Pa kje je tisti čudodelnik, ki bi revščino iz sveta spravil? Sam Kristus pravi: „Berače boste zmirom imeli.“ Napor, vso revščino iz sveta spraviti, je toraj čisto zastoj, kolikor tudi je to spoznanje bridko za ljudomilo srce! Pa greh prvih staršev je to prouzročil.

Mogoče je, da se ta ali oni stan, prej zaničevan, do boljšega blagostanja povzdigne, pa to je le potem mogoče, ako ima v sebi samem kalí napredka. Vprašanje pa je, ali ima obrtniški stan te kalí v sebi. Velik del tega stanu je vero zapustil, ter se lovi v liberalizmu in socializmu; v svoji dozdevni modrosti ne potrebuje nobenega poduka, ker hoče sam ves svet podučevati. Takim ljudem časnik pisati, vas bo mnogo truda in dušnega trpljenja stalo. Če boste kaj dobrega pisali, rekli bodo: „To smo sami vedeli“, če boste pa le najmanjši pregrešek storili, bodo vsi po konci in vas v najzadnji kot obsodili. Prevzetan človek je Bogu in ljudem zopern, in tam, kjer se čednost hvaležnosti ne pozna, nikar ne bodite Mesija!

Poglejte pa nasprotno našega kmeta! Kako je on hvaležen za vsak poduk! Kako je ponižen, ne kritizira, ne zabavlja, ampak hvali, da le dobro voljo vidi! Držite se poštenega kmeta; kateri list se kmetu prikupi, ta ne bo poginil. Kmet je pošten plačnik, pa mil in dobrohoten sodnik; kaj hočete več od naročnikov? Kmet je nadalje pošten katoličan in kristijan, pošten Slovenec rojak; on ne gre med nihiliste, komuniste, socialiste, liberalce in kar je takih spak. Kmet ima prihodnost, in listi, ki za kmeta pišejo, imajo z njim vred prihodnost; brezverska gnjiloba pa bo strohnela, naj bo že „narodna“ ali „socialistična“ ali „nemškutarska“. To vam pové dober prijatelj vašega lista, pa brez zamere! Na zdravje!

Podgorski.

Opomba vredništva. Vaša sodba je preojstra. Imamo tudi nepopačene rokodelce, ki dajo Bogu, kar je božjega in cesarju, kar je cesarskega, ki so zvesti svoji domovini, vneti za vse lepo in blago, ki ne iščejo svoje časti in svojega dobička, ter želé vsakemu svoje in podpirajo zdravi napredek na podlagi krščanske vere. Za take se bomo vselej potegnili.

Domače zadeve.

— (Častnim udom) izvolila je Goriška čitalnica našega deželnega predsednika gospoda And. Winklerja.

— (C. kr. poštne hranilnice) so 12. januarja t. l. pričele svoje delovanje. V našej domovini so za to sledeči poštni uradi odločeni: „Postojna, Stari trg pri Poljanah, Stari trg pri Rakeku, Stara Loka, Raka, Jesenice, Babno polje, Banja Loka, Polhov gradec, Podbrezje, Škofja Loka, Ig, Čermošnice, Černomelj, Domžale, Železniki, Bistrica Ilirska in Bohinjska, Nemška Loka na Kočevskem, Smlednik, Borovnica, Gorenja vas, Kočevje, Gradac, Velike Lašice, Krško, Sv. Križ pri Litiji, Dvor pri Žuženberku, Hönigstein, Obergurk, Hotederšice, Idrija, Javorje, Jesenice pri Savi, Šent-Janž, Izlake, Kokrice, Košana, Kranj, Kranjska gora, Kropa, Ljubljana v mestu in na kolodvoru, Vrhnika, Kostanjevica, Les, Dobje, Litija, Logatec, Lukovica, Dol, Mengeš, Moravče, Mozelj, Metlika, Metnika, Krška vas, Mokronog, Koprivnik, Neuderk, Nova vas pri Rakeku, Tržič, Dolenja vas pri Ribnici, Osivnice, Planina, Posendorf, Prevald, Prem, Prestranek, Rateče, Radovljica,

Radna, Rakek, Ribnica, Reka, Rudolfovo, Zagor, Zagorje, Žire, Zalog, Šent-Jernej, Šent-Jur pri Kranju, Škocijan, Šmarje, Šmartno pri Litiji, Šent-Peter, Sv. Rok, Šent-Ruprecht, Šent-Vid nad Ljubljano, Šent-Vid pri Vipavi, Sava, Šiška, Črni vrh pri Idriji, Žuženberk, Semič, Senožeče, Zatičina, Soderšice, Kamnik, Kamna gorica, Toplice, Travniki, Trebnje, Trojana, Tupaliče, Bled, Videm pri Lašicah, Begunje, Vrem, Vače, Vince, Bela peč, Višnja gora, Vipava, Cirklje, Cirknica, Col, Medvode.“

— (600letnica presvitle Habsburške rodbine) praznuje se v vseh delih širnega cesarstva. Iz vseh strani, iz vseh dežel, katerega koli jezika ali rodu, vzkipele so srca radosti v besedi in dejanji. Iz vseh strani došle so brezštevne izjave najudanejšje lojalitete za ljubljeno nam cesarsko rodbino. Izjeme ne dela niti povestnica, niti jezik raznih dežel in národov, vse iz globine srca častita priljubljenemu, vse národe z isto toplo ljubeznijo osrečujočemu vladarju, Njegovemu veličanstvu Fran Josipu I.! 600 let je preteklo, odkar je tudi naša ožja domovina, Kranjska, spojena z mogočno Avstrijo, za katero smo i mi vsikdar našemu prestolu zvesti Slovenci prelivali svojo kri, ponosni, da smo avstrijski državljani, in stali smo kakor skala, ki je ne omaje nobena sila! Žal, da nesramna opozicija s svojimi lističi, historična dejanja popačujočimi se drzne motiti verne avstrijske državljane. Tej svojati nij sveta ni stvar niti osoba, a bégati se ne damo, ki prav iz srca ljubimo svojega vladarja, ljubimo mogočno Avstrijo, ljubimo mili naš rod in slovensko domovino. Dasi nam je odločen za to veliko slavnost važen dan 11. juli 1883, nijsmo mogli zatreti niti sedaj sladkega čuta in veselja z vsemi onimi, ki kličejo iz dna vzkipečega srca: Bog živi, Bog ohrani našega presvitlega vladarja Fran Josipa I.!

— (Bralno društvo v Borovnici) si je izvolilo za predsednika gosp. J. Majarona.

— (Obrtniška šola) vstanovila se je v Šent-Vidu nad Ljubljano.

— (Prostovoljna požarna bramba) osnovala se je v Begunjah na Gorenjskem.

— (Železnica iz Ljubljane v Kamnik) bode baje v teku l. 1883. dodelana.

— (Shod županov) ljubljanske okolice je bil 7. t. m. Vdeležilo se ga je 28 županov.

— (Litijski rudnik za svinec), katerega smo pred nekoliko dnevi v družbi zelo vpludnega in vstrezajočega gospoda rudniškega vodje pregledali, je v istini obiskanja vreden. Posebno pa nas je zanimal več nego 1000 metrov dolg tír po drotenej vrvi, ki pelje iz rudnika do jame vrh gore. Priporočamo toplo torej vsem tujcem, katere pelje pot mimo Litije, da obiščejo to tovarno, katerej timveč iz srca želimo srečen prospek in razcvet, ker imajo v njej naši resni rojaci izdaten zaslužek.

— (Eдинosti je treba) mej našimi obrtniki, ako hočemo doseči, kar zahtevamo. Zahteve tega važnega faktorja v našej državi so od obeh strank — toliko jih konstatujemo — enake. Vlada, sedaj pripravljena na postavnem poti vstrezati opravičenim željam, more le tedaj ozirati se na resolucije stavljen v ljudskih shodih, kadar se prepriča, da so izraz skupnosti tega stanu. Delujmo toraj vedno v smislu našega ljubljene vladarja: „Viribus unitis!“

— (Irredentovci) delajo nesramno zoper Avstrijo radi Oberdankovega obešenja. Ti rogovileži se zbirajo in kriče, da se mora vojska proti Avstriji pričeti.

9 — (Ponesrečilo) se je 19letno dekle Franciška Bučar v litijski tovarni. Poprijel je je namreč 12. t. m. gonilni jermen, ter jej zdobil roki, nogi in prsi, vsled česar je umrlo po groznih štiriurnih mukah.

— (Kres.) Leposloven in značaten list „Kres“ pričel je s svojim tretjim tečajem buditi in vžigati naša srca za vse lepo in blago. Prv

snopič, katerega smo si ogledali prinaša jako krasne pesni in povesti, kakor tudi znanstvene stvari, kar se posname najbolje iz sledečega obsega: A. Koder: Luteranci (Historičen roman); Lujiza Pesjakova: Ni moči! (Pesen); Dr. Stojan: Milko Vogrin (Novela); —b—: Na planini (Pesen); Igo Kaš: Popotni spomini; —l—: Moja pesen; Radovan Živko: V širni prosti svet, (Pesen); J. Majciger: Ulrih vitez žlahtni Lichtenstein; K. Glaser: Epiške indske pripovedke in pravljice; dr. J. Pajek: Nekaj drobtin o Stanku Vrazu; Fr. Wiesthaler: Kako so stari narodi mrtve pokopavali; Krek: Razne malenkosti; Davorin Trstenjak: Gašpar Rojko; Razne podrobnosti.

Z veseljem pozdravljamo to krasno delo, ter ga priporočamo vsem rodoljubom kot izvrsten, da ne rečemo najbolji leposloven in znanstven list. Ob enem pa želimo, da bi „Kres“ tudi nadalje še zanimal se v prvej vrsti za poezijo in znanstvena dela, kajti to buji narod ter ga dviga na stopinjo omike.

— (Mir) pričel je svoje drugo leto delovati v korist koroških Slovencev. Podpirajmo ga toraj, kajti njegov namen je blag in priznanja vreden.

— (Popotnik,) list za šolo in dom, preselil se je z letošnjim letom v Maribor. Ta list zastopa posebno slovensko učiteljstvo, in želimo mu, da bi ga slovenski učitelji zdatno podpirali.

— (Žandarji) prišli so pretečeni teden Šišenskega učitelja Žebreta radi neke goljufije ter ga odpeljali v Kamenik. Čudno se nam zdi, da izmed toliko prosilcev bil je postavljen ravno omenjeni Žebre učiteljem te šole, kateri se je povsem uže od nekdaj kazal ne ravno olikanega, in kateri je svoje učiteljske dolžnosti tako rekoč zanemarjal. Tudi Kržišnik bil je prijet od žandarjev ter v nedeljo zjutraj v Kamnik, menimo da k predpreiskavi, odpeljan

— (Bralno društvo) nameravajo osnovati rodoljubi v Begunjah pri Cérknici.

Drobtinice.

— (Spomenice.) 15. januarja 1791. l. bil je na Dunaji rojen znameniti národní pesnik Franjo Grillparzer. — Istega dne l. 1824 pa je zapustil Avguštin Gruber, dr. teologije in c. kr. dvorni sovetnik, od l. 1816 obče priljubljeni tukajšnji škof, Ljubljano, ter se podal čez Ljubelj, raz katerega je zadnjikrat blagoslovil vso škofijo, v Celovec in od ondod v Solnograd, kjer je deloval v blagor svoje nove čede, do svoje, 28. junija 1835. l., prerane smrti. Avguštin Gruber, akoprav rojen na Dunaji, pričel se je popolnoma slovenskega jezika. — 16. januarja 1715. l. bil je Ivan Gašper grof Koblenz, kot novi deželni glavar v Ljubljani slovesno nastavljen.

Poslano *).

Znano nam je, da je Vaš cenjeni list edini, kateri pravične zahteve ljudstva zastopa, prosimo Vas toraj, da blagovolite o neke, nas zelo žaleče zadevi sledeče priobčiti: „Slovenski Narod“ od 29. grudnia m. l. je nas v svojem, tovarniške zadeve zelo prevračujočem članku med drugim „sužnje — Sklaven“ imenoval. Zahtevale smo, naj „Slov. Narod“ omenjeni neresnični članek prekliče, a zamen; še enkrat ga toraj opominjamo, da to stori najkasneje v 8 dneh, sicer smo prisiljeni zoper ta svojeglavni, kakor obče znano, prepirljivi list, pravdo nastopiti. Sicer naj bode pa tudi tukaj dokazano, da je „Slov. Narod“ neresnico govoril, ko je trdil, da se naš delavni čas od rane ure do polnoči razteza, kajti me delamo le od 6. ure zjutraj do poludne in od jedne do sedme ure zvečer, toraj skupno 12 ur na dan. Tudi je neresnica, da so delavke k daljemu delu prisiljene, kajti me delamo le prostovoljno

*) Za zahtev in obliko ne prevzema nikakršne odgovornosti Vredništvo.

kake dve uri čez čas, in srečne se cenimo, da moremo v svitlih in zračnih dvoranah brez posebnega truda si kak krajcar še posebej prislužiti.

Me smo revno Slovence, za katere pa tovarniško vodstvo prav lepo skrbi in mislimo, da „Slov. Narod“ nijma nikake pravice, se za naš blagor ali neblagor potezati, še manj pa neresnico čez naše delavske razmere spletati; prvič ker „Slov. Narod“ tega ne razumi in drugič ker ta stvar ne spada v njegov program.

Opozorujemo ga torej še enkrat, naj svoj razžaljiv članek prekliče, sicer si bo slabe nasledke sam pripisati imel.

Velče (Josefsthal) v dan 15. prosinca l. 1883.

Delavke tovarne za papir.

Listnica vredništva. Slav. slovensko podporno delavsko društvo v Gorici: Z veseljem pripravljeni smo pošiljati Vam list, kajti dobrim namenom na zastavljamo steze. — Gosp. J. B. v B. pri C.: Tudi naša želja bi bila, da bi naš list po dvakrat na teden izhajal, a v to je treba izdatne podpore, katere nam pa do zdaj še primanjkuje. — Bog daj, da se bi vresničilo. — Gosp. J. L. v K.: Tiča poznamo po petji, a nedostojno se nam zdi, nastavljeni mu limanice, na katere se je že enkrat vjel in upamo, da se bode skoro v drugič. — Gosp. R. B. v Kočevji: Znano nam je, da se je dotična oseba vspela na konja, na katerem se bo dvigala, dokler se sedla ne zdrkne, a Vaš dopis ne spada v naš program. — Gosp. D. B. v B.: Kaj vendar mislite? — Vsem drugim dopisnikom odgovorimo pismeno. — Gosp. T. G. v P.: Vaši spisi so sicer jako obširni, a vse je nekako megleno in težko razumljivo. Ne zamerite nam toraj, da ne moremo ustrezati Vašej želji. Poslali bomo Vam rokopis nazaj. — Gosp. G. v K.: Prepozno! Koliko gradiva nam dohaja od vsih krajev, toda v našem listu nij mogoče objavljati jednacihi spisov, kajti predno list izide se stvar uže postara. Na zdravje! — Gosp. J. A. v M. Poslali Vam bomo tudi prvi list. Veseli nas, da se trudite v korist našega lista. Prišli Vam bomo tudi mi na pomoč, kedar bode treba. — Gospod Fr. H. v V. Hvala za misel. Tudi nam mnogokrat jednake misli roje po glavi, pa kaj, denar je sveta vladar, vse drugo se uže dobi. — Kar se tiče Vašega prijatelja, obžalujemo, a pomagati mu ne moremo. Z Bogom!

Mnogo dopisov smo dobili zadnje dni od vseh strani. Vsak gosp. dopisnik izraža svojo željo, ter nam svetuje, da bi vendar „Ljudski Glas“ izhajal vsaj vsaki teden, ali pa, ako bi bilo mogoče, po dvakrat na teden, da bi povoljno lahko zastopal ter sledil svojemu smotru. Tudi naša želja bila je že koj v začetku, da bi „Ljud. Glas“ kolikor mogoče pogostoma izšel, toda mnogo nas je uže to podjetje stalo truda in materijala, koliko več bi bilo treba žrtvovati stoprv potem, ko bi se večkrat izdajal. Pomislite toraj dragi prijatelji, in prepričali se bode, da je to sedaj še nemogoče, kajti v to je treba mnogo prijateljev, kateri bi skušali s svojim delovanjem koristiti in širiti v vsih krogih naš list, potem bi mu gotovo prisvetili boljši dnevi, potem bi gotovo vstrezal vsem zahtevam zatiranega ljudstva. Skušajte toraj slediti našemu svetu in potem se morda uže prihodnje leto izpolni vaša kakor tudi naša iskrena želja.

Vredništvo.

F. Kremžar,

v Št. Vidu nad Ljubljano

se priporoča za vsa

ključarska in kotlarska dela,

popravljanje poljedelskih ročnih in parnih mlatilnic, parnih strojev in lokomobilov po najnižji ceni ter obeta naglo in točno postrežbo.

Terček in Nekrep

trgovina z železjem v Ljubljani, Mestni trg št. 10

* priporočata po najnižji ceni vsakovrstno hišno in kuhinjsko orodje.

Pasto za snaženje (blesk), s katero se vsakovrstna mesingasta, kufrena, cinasta, cinasta i. t. d. stvar v najkrajšem času lepo in leskeče osnažiti more.

Cena za eno škatuljo: malo 10, veliko 20 kr. Patentirani vžigalci (Feueranzünder), s katerimi se brez drobnega lesevoja in brez vžigalnih klinčkov v pečeh in štedilnih ognjiščih ogenj zaneti.

1 karton se 100 komadov vžigalcev velja 35 kr.

Šmirelpapir za snaženje namiznega orodja (nožev in vilic), jeklenih in železnih izdelkov, pola po 5 kr., kakor tudi veliko zbirko vseh v stroko železnine spadajočih izdelkov.

Poslano *).

Znano nam je, da je Vaš cenjeni list edini, kateri pravične zahteve ljudstva zastopa, prosimo Vas toraj, da blagovolite o neke, nas zelo žaleče zadevi sledeče priobčiti: „Slovenski Narod“ od 29. grudnia m. l. je nas v svojem, tovarniške zadeve zelo prevračujočem članku med drugim „sužnje — Sklaven“ imenoval. Zahtevale smo, naj „Slov. Narod“ omenjeni neresnični članek prekliče, a zamen; še enkrat ga toraj opominjamo, da to stori najkasneje v 8 dneh, sicer smo prisiljeni zoper ta svojeglavni, kakor obče znano, prepirljivi list, pravdo nastopiti. Sicer naj bode pa tudi tukaj dokazano, da je „Slov. Narod“ neresnico govoril, ko je trdil, da se naš delavni čas od rane ure do polnoči razteza, kajti me delamo le od 6. ure zjutraj do poludne in od jedne do sedme ure zvečer, toraj skupno 12 ur na dan. Tudi je neresnica, da so delavke k daljemu delu prisiljene, kajti me delamo le prostovoljno

*) Za zahtev in obliko ne prevzema nikakršne odgovornosti Vredništvo.

Na prodaj
pod ugodnimi pogoji je
prodajalnica v Slonovih ulicah št. 30,
katera se more takoj prevzeti. — Pogoji izvede se
pri prodajalki samej v „Slonovih ulicah“ št. 30
v Ljubljani.

Naročila sprejema g. Gustav Treo, trgovec na
Preširnovem trgu.

Lovro Treo-tova opekarna
pod Rožnikom (Rosenbüchel), tik novega strelišča,
priporoča svojo dobro preskrbljeno zalogo
opek za strehe, zidanje, tlakovanje in chohl-opek
po najnižjih cenah. 1—1

Naročila se sprejemajo v opekarni; pri g. Gustav Treo-tu, prodajalnicu z mešanim blagom, Preširnov trg, Kolodvorske ulice Rudolfove železnice št. 8, ker je tudi v ljubljanskem mestu zaloga.

Naročila se sprejemajo v zalogi Kolodvorske ulice
Rudolfove železnice št. 8.

Za 5000 kupljenih strešnih
opek se jamči 4 leta.